

"עשר תעשר את כל תבואת זרעך" לקדש ב' יודי"ן - י'צר טוב י'צר הרע!

|| הרה"ג ר' פנחס פרידמן ||

שכתוב (בראשית ב ג): "ויברך אלקים את יום השביעי ויקדש אותו", וכן מבואר בזוהר הקדוש (פרשת יתרו פח): "כל ברכאן דלעילא ותתא ביומא שביעאה תליין".

נמצא כי בזכות שבת שאסור בעשיית מלאכה, ובכל זאת מתענגים בו במאכל ומשתה, כי אנו מאמינים שהקב"ה משפיע בו ברכה לכל ימות החול, מטהרים ישראל מהיצר הרע של "כוחי ועוצם ידי", שהרי בשבת מתגלה שהשפע נמשך מהקב"ה אפילו אם אין עושים בו שום מלאכה.

"וייצר" עם שני יודי"ן כנגד יצר טוב ויצר הרע

בדרך זו במסילה נעלה לבאר הסגולה השניה של המדרש, כי ישראל מתחטאין לפני המקום: "בזכות מעשרות... לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר", על פי מה ששינוי בגמרא (ברכות סא): "דרש רב נחמן בר רב חסדא, מאי דכתיב (בראשית ב ז) וייצר ה' אלקים את האדם בשני יודי"ן, שני יצרים ברא הקב"ה אחד יצר טוב ואחד יצר הרע". מבואר מזה כי שני היודי"ן בתיבת "וייצר", הם רמז על היצר טוב ועל היצר הרע.

ויש לבאר הטעם שרמז הקב"ה על היצר טוב והיצר הרע בשני יודי"ן, מלבד הטעם הפשוט כי שני יודי"ן הם ראשי תיבות של י'צר טוב י'צר הרע, על פי מה שהאריך בעל התניא ב"לקוטי אמרים" (פרקים א-ו) בשם רבינו האריז"ל, כי כל אחד ישראל כולל בתוכו שתי נפשות, נפש אחת מצד הקדושה ונפש אחת מצד הסטרא אחרא, ועל זה נאמר (ישעיה נז טז): "ונשמות אני עשיתי".

והנה כל אחת משתי הנפשות כלולה מעשרה כוחות, שלשה במוח הנקראים בשם: חכמה, בינה, דעת, שהם מקור ושורש לשאר שבע מדות שבלב: חסד, גבורה, תפארת, נצח, הוד, יסוד, מלכות. הנפש הקדושה משתמשת עם ג' כוחות השכל שבמוח: חכמה, בינה, דעת, כדי להתחכם להתבונן ולדעת גדולת ה' ותפארתו, ולעורר בכך את ז' המדות שבלב לעבוד ה' באהבה וביראה.

ואילו הנפש מצד הסטרא אחרא משתמשת עם ג' כוחות השכל שבמוח, להתחכם להתבונן ולדעת כל הבלי העולם הזה, כדי לעורר בכך את ז' המדות שבלב לאהבות ויראות גשמיות, וזהו שכתב בעל התניא (פרק ו) בלשון קדשו: "והנה זה לעומת זה עשה אלקים, כי כמו שנפש האלהית כלולה מעשר ספירות קדושות... כך הנפש דסטרא אחרא... כלולה מעשר כתרין דמסאבותא, שהן שבע מדות רעות... ושכל המולידן הנחלק לשלש, שהן חכמה בינה ודעת מקור המדות".

הנה כי כן מבואר היטב מה שרמז הקב"ה את שני היצרים, בשני יודי"ן בתיבת "וייצר" ה' אלקים את האדם, כדי ללמדנו שהקב"ה יצר את האדם ביצר טוב וביצר הרע, שכל אחד מהם כלול מעשרה כוחות שפועלים באדם, כי היצר טוב משתמש עם י' כוחות שבאדם מצד הקדושה לעבוד בהם את ה', ואילו היצר הרע משתמש עם י' כוחות שבאדם מצד הסטרא אחרא לרדוף אחרי הבלי העולם הזה.

גמרא: "וייצר ה' אלקים את האדם", בשני יודי"ן,
כנגד שני יצרים שברא הקב"ה י'צר טוב י'צר הרע

היצר טוב והיצר הרע רמוזים בשני יודי"ן,
כי כל אחד מהם משתמש עם י' מדות שבאדם לטוב או לרע

יעקב אבינו אמר: "עשר אעשרנו לך",

שיהפוך את היצר הרע לטוב כדי לעבוד את ה' עם שני יודי"ן

"עשר תעשר", על ידי מצות מעשר מהפכים את היצר הרע לטוב
בבחינת שני יודי"ן שהם ב' פעמים עשר

"עשר תעשר את כל תבואת זרעך"

המוציאך מארץ מצרים מבית עבדים... ואמרת בלבבך כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה, וזכרת את ה' אלקיך כי הוא הנותן לך כח לעשות חיל".

מענה יש לומר כי על זה נתכוון המדרש באמרו: "בזכות שני דברים ישראל מתחטאין לפני המקום, בזכות שבת ובזכות מעשרות", כלומר שמטהרים עצמם מהיצר הרע שמכניס באדם מחשבת פיגול של: "כוחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה". ומפרש המדרש: "בזכות שבת דכתיב אם תשיב משבת רגליך, מה כתיב בתריה אז תתענג על ה'".

הביאור בזה כי בשבת אסור בעשיית מלאכה וכל עניני חול בבחינת: "אם תשיב משבת רגליך", ובכל זאת מצוה להוציא הוצאות על שבת כדי לענגו במאכל ומשתה ככתוב: "אז תתענג על ה'", ולכאורה כיון שאסור לעשות בו מלאכה ולעסוק בפרנסתו, מדוע יש מצוה להוציא הוצאות על עונג שבת.

אך הטעם לכך הוא כי אנו מאמינים באמונה שלימה, שהקב"ה משפיע לנו ביום השבת שפע לכל ששת ימות החול, כמו

כן (בראשית כח כב): "וכל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך", אולם גם שם צריך ביאור, מה ראה יעקב לומר בכפל לשון: "עשר אעשרנו", הלא מצד הלכה מספיק לתת מעשר אחד.

והנה מצינו בגמרא (כתובות נ.) כי חכמינו ז"ל למדו מזה: "המבזבז אל יבזבז יותר מחומש שמא יצטרך לבריות... מאי קרא, וכל אשר נתן לי עשר אעשרנו לך". פירוש שני מעשרות הם חומש אחד. אולם גם זה צריך ביאור, כי מאחר שלפי הלכה מספיק לתת רק מעשר אחד, מה ראה יעקב לבזבז שני עישורים שהם חומש, זאת ועוד שאם רצה להפריש חומש, מדוע אמר "עשר אעשרנו" שני מעשרות, ולא אמר בפירושו: "אחמשנו" שהוא חומש.

כדי לבאר כל זה נקדים מה שמצינו בתורה הקדושה אזוהרה חמורה, על הסכנה הגדולה שנמצא בה האדם כאשר הוא רוכש קנייני העולם הזה (דברים ח יא):

"השמר לך פן תשכח את ה' אלקיך... פן תאכל ושבעת ובתים טובים תבנה וישבת, ובקרך וצאנך ירביון וכסף וזהב ירבה לך וכל אשר לך ירבה, ורם לבבך ושכחת את ה' אלקיך

בפרשתנו פרשת ראה (יד כב): "עשר תעשר את כל תבואת זרעך היוצא השדה שנה שנה... למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים". חכמינו ז"ל דרשו על כך במדרש תנחומא (סימן יא):

"עשר תעשר את כל תבואת זרעך וגו', רבי לוי אמר, בזכות שני דברים ישראל מתחטאין [מטהרים] לפני המקום, בזכות שבת ובזכות מעשרות, בזכות שבת דכתיב (ישעיה נח יג) אם תשיב משבת רגליך, מה כתיב בתריה אז תתענג על ה', בזכות מעשרות דכתיב (דברים כו יא) ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך, ואין טוב אלא תורה שנאמר (משלי ד ב) כי לקח טוב נתתי לכם וגו', לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר".

והנה מדרש זה צריך ביאור: א) מאיזה דבר רע או מדה רעה מתחטאין ישראל לפני הקב"ה: "בזכות שבת ובזכות מעשרות". ב) סיום המדרש הוא בבחינת "מדרש פליאה", במה שאמרו כי ישראל מתחטאין לפני המקום: "בזכות מעשרות דכתיב ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך, ואין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם וגו', לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר". וצריך ביאור מהו הקשר בין: "ושמחת בכל הטוב - אין טוב אלא תורה" למצות "עשר תעשר".

בדרך הפשט יש לפרש כוונת המדרש, כי בפסוק זה מצינו קשר בין מצות מעשר ללימוד התורה: "עשר תעשר את כל תבואת זרעך... למען תלמד ליראה את ה' אלקיך". וכן מבואר במדרש (ילקוט שמעוני רמז תתצז): "למען תלמד ליראה את ה' אלהיך, מגיד שהמעשר מביא את האדם לידי תלמוד תורה". אולם עדיין צריך ביאור מהו הקשר בין מצות מעשר ללימוד התורה.

ובאמת מצינו על כך ביאור בדברי התוספות (ב"ב כא. ד"ה כי מציון): "כי מציון תצא תורה, לפי שהיה רואה קדושה גדולה וכהנים עוסקים בעבודה, היה מכוון לבו יותר ליראת שמים וללמוד תורה, כדדרשינן בספרי למען תלמד ליראה וגו', גדול מעשר שני שמביא לידי תלמוד, לפי שהיה עומד בירושלים עד שיאכל מעשר שני שלו, והיה רואה שכולם עוסקים במלאכת שמים ובעבודה, היה גם הוא מכוון ליראת שמים ועוסק בתורה".

אולם כל מתבונן יראה כי עדיין מוטלת עלינו חובת ביאור המדרש, כי אם כוונת המדרש היא על מה שמצינו בפסוק כאן קשר בין מעשר ללימוד התורה: "עשר תעשר... למען תלמד ליראה", מה ראה המדרש לחפש ממרחק לחמו מה שכתוב בפרשת כי תבוא: "ושמחת בכל הטוב" - "אין טוב אלא תורה", ולקשרו עם מצות מעשר: "לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר", הלא ענין זה מפורש בכתוב כאן: "עשר תעשר למען תלמד ליראה".

הסכנה הגדולה של "כוחי ועוצם ידי"

ונראה לבאר דברי חכמים וחדוהם בהקדם לפרש כפל הלשון: "עשר תעשר", הן אמת שכבר מצינו אצל יעקב אבינו שאמר

"עשר אעשרנו" כנגד שני יודיין

מעתה יש לומר כי כאשר הכין עצמו יעקב אבינו ללכת לחרן, כדי להתארח בביתו של לבן הארמי שהיה רשע, וידע ברוח הקודש שיצטרך לעבוד שם כדי להרוויח את לחמו, נפל בלבו פחד גדול שמא יכניס בו לבן הארמי מחשבת פיגול של: **"כוחי ועוצם ידי עשה לי את כל החיל הזה"**, על כן התפלל לפני הקב"ה (בראשית כח כ):

”וידר יעקב נדר לאמר, אם יהיה אלקים עמדי ושמרני בדרך הזה אשר אנכי הולך, ונתן לי לחם לאכול ובגד ללבוש, ושבתי בשלום אל בית אבי והיה ה' לי לאלקים, והאבן הזאת אשר שמתי מצבה יהיה בית אלקים וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך”.

והנה י' בגימטריא עשר ושני יודיין הם ב' פעמים עשר, וזהו שאמר יעקב: **"וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"**, כלומר בכל רכוש שתתן לי, אצייר במחשבתי שני היודין של "וייצר" שהם כנגד היצר טוב והיצר הרע, כדי שאזכור לעמוד על המשמר שלא ליפול ברשת היצר הרע, המכניס באדם מחשבת פיגול של: **"כוחי ועוצם ידי"**. ואכן נאה דורש היה ונאה מקיים כמו שאמר ללבן (בראשית לא מב): **"לולי אלקי אבי אלקי אברהם ופחד יצחק היה לי, כי עתה ריקם שלחתיני"**.

ויש להוסיף תבלין לבאר ביתר שאת מה שאמר יעקב: **"וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"**, על פי מה ששנינו במשנה (אבות פ"ו מי"א): **"כל מה שברא הקב"ה בעולמו לא ברא אלא לכבודו"**. נמצא לפי זה כי גם מה שברא הקב"ה את האדם בשני יצרים, לא בראם אלא לכבודו שיעבוד את ה' גם עם היצר הרע, כמו ששנינו במשנה (ברכות נד.): **"ואהבת את ה' אלהיך בכל לבבך וגו', בכל לבבך בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע"**. הרי צריך לעבוד את ה' גם עם היצר הרע.

וזהו ששנינו בירושלמי (סוטה פרק ה הלכה ה): **"אברהם עשה יצר רע טוב, ומאי טעמא (נחמיה ט ח) ומצאת את לבבו נאמן לפניך"**. ומפרש ב"קרבן העדה" הכוונה בזה: **"אברהם עשה יצר רע טוב, שאף המעשים הצריכים תאוה גופניות כמו האכילה והשתיה ודומיהן, לא עשה להנאתו כי אם לאהבת המקום, שנאמר ומצאת את לבבו נאמן לפניך, שלא היה לו אלא לב אחד, ואפילו לבבו הרע היה נאמן לפני ה'"**.

הנה כי כן זהו שאמר יעקב אבינו להקב"ה: **"וכל אשר תתן לי"**, כל רכוש שתתן לי, **"עשר אעשרנו לך"**, אקדיש לך את שני היודין שיצרת בהם את האדם, לעבוד את ה' עם היצר הטוב ועם היצר הרע. וכן נפסק להלכה בשלחן ערוך (או"ח סימן רלא):

”בכל מה שיהנה בעולם הזה, לא יכוין להנאתו אלא לעבודת הבורא יתברך, כדכתיב (משלי ג ו) בכל דרכיך דעהו, ואמרו חכמים של מעשיך יהיו לשם שמים, שאפילו דברים של רשות כגון האכילה והשתיה וההליכה והישיבה והקימה והתשמיש והשיחה וכל צרכי גופך, יהיו כולם לעבודת בוראך או לדבר הגורם עבודתו... ומי שנוהג כן עובד את בוראו תמיד”.

"יעקב ישראל כנגד שני יודין

ויש להוסיף פרפראות לחכמה, כי מטעם זה נקרא יעקב בשני שמות **"יעקב ישראל** שכל אחד מתחיל באות י', כנגד מה שעבד את ה' בשני יודין ביצר טוב וביצר הרע בבחינת: **"עשר אעשרנו לך"**. ויש לבאר ענין זה ביתר שאת, על פי מה שמצינו אחרי שניצח יעקב את שרו של עשו, אמר לו המלאך (בראשית לב כט): **"לא**

יעקב יאמר עוד שמך כי אם ישראל, כי שרית עם אלהים ועם אנשים ותוכל”.

וכתבו על זה ה"פנים יפות" (פרשת וישלח) וב"אגרא דפרקא" (השמטות אות ד) רמז נפלא, כי מצינו ב' דרכים איך להילחם עם היצר הרע, דרך א', שנלחמים אתו שלא לשמוע בקולו עד שדוחים ומגרשים אותו, דרך ב', שהופכים אותו לטוב לעבוד בו את ה' בבחינת: **"בכל לבבך, בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע"**.

והנה ההבדל בין **יעק"ב** שעולה בגימטריא **קפ"ב** לבין **ישראל** שעולה בגימטריא **תקמ"א**, הוא מכוון כמספר **שט"ן**. והרמז בזה שכל זמן שדחה את היצר, אבל עדיין לא הופכו לטוב נקרא בשם **יעקב**, אבל כאשר זכה גם להפוך את היצר הרע לטוב ולעבוד בו את ה', אז

של ישראל בגאולה העתידה, **"בשוב ה' את שבות עמו"**, כי אז נתעלה לעבוד את ה' בשני היודין עם היצר טוב והיצר הרע, ועל ידי זה **יגל י'עקב** על עבודת ה' עם י' אחת שהוא כנגד **י'צר טוב**, **י'שמח י'שראל** על עבודת ה' גם עם י' שניה כנגד **י'צר** הרע שנהפך לטוב.

"עשר תעשר" לקדש את שני היודין

מעתה יאיר לנו להבין מה שנתן לנו הקב"ה מצות הפרשת מעשר: **"עשר תעשר את כל תבואת זרעך"**, כדי שנלך בדרכו של יעקב אבינו אשר נדר לה': **"וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"**, שיזכור תמיד את שני היודיין שהקב"ה

פנים יפות ואגרא דפרקא: ישרא"ל בגימטריא יעק"ב עם שט"ן, לרמז שהפך את השטן לטוב וצירפו לשמו יעקב נקרא בשני שמות י'עקב י'שראל, לרמז שהפך את היצר הרע לטוב ועבד את ה' עם שני היודין "בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין", התורה היא תבלין להמתיק את היצר הרע ולהפכו לטוב "עשר תעשר - למען תלמד ליראה", בזכות מעשר שמהפך היצר הרע לטוב אפשר ללמוד תורה לשמה

יצר בהם את האדם כנרמז בתיבת **"וייצר"**, שהם כנגד היצר טוב והיצר הרע, ועל ידי זה יזכור שהוא צריך להתגבר על היצר הרע שמכניס בו מחשבת פיגול של **"כוחי ועוצם ידי"**.

בדרך זו יומתק להבין הטעם שהזכיר הכתוב: **"עשר תעשר"**, למרות שאין צריך לתת רק מעשר אחד, הביאור בזה כי מצד האות י' שכנגד **יצר** טוב אין לנו שום חשש, שהרי הוא מחזק אותנו לזכור כי ה' אלקינו נותן לנו כח לעשות חיל, אלא עיקר הפחד הוא מהאות י' שכנגד **יצר** הרע. לכן מספיק לתת רק מעשר אחד כנגד י' של היצר הרע להפוך אותו לטוב, ובזכות זה **"עשר תעשר"** - תזכה לעבוד את ה' עם שני היודין שהם היצר טוב והיצר הרע כיעקב אבינו שאמר: **"עשר אעשרנו לך"**.

חשבתי דרכי ואשיבה רגלי לבאר בזה המאמר: **"המבזבז אל יבזבז יותר מחומש... מאי קרא, וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"**. כי הן אמת שמצד הדין אין צריך לתת רק מעשר אחד כנגד י' של היצר הרע, אולם ידוע מה שמבואר בספרים הקדושים מתשובת הצדיקים, כי למרות שאין בידם חטא בכל זאת הם שבים בתשובה, על מה שלא קיימו מצוות ה' כראוי ביתר שלימות. נמצא לפי זה כי הצדיקים שבים בתשובה, על שלא עבדו את ה' כראוי עם היצר טוב.

וזהו שרמזו חכמינו ז"ל במתק לשונם על תשובת הצדיקים: **"המבזבז" שרוצה להוסיף על המעשר בבחינת תשובת הצדיקים, כדי לתקן גם מה שלא עבד את ה' עם היצר טוב כראוי, "אל יבזבז יותר מחומש" שהם שני יודין, כי יותר מזה אין צריך לתקן, ומביא ראיה לכך ממה שאמר יעקב אבינו: "וכל אשר תתן לי עשר אעשרנו לך"**, כנגד שני היודין של היצר טוב והיצר הרע.

התורה היא תבלין להפוך היצר הרע לטוב

על פי כל האמור נמשיך לבאר לשון המדרש, כי ישראל מתחטאין לפני המקום: **"בזכות מעשרות דכתיב ושמחת בכל הטוב**

אשר נתן לך ה' אלקיך, ואין טוב אלא תורה שנאמר כי לקח טוב נתתי לכם וגו', לפיכך משה מזהיר את ישראל **עשר תעשר"**. ותמהו המפרשים מהו הקשר בין: **"ושמחת בכל הטוב - אין טוב אלא תורה" למצות "עשר תעשר"**.

נקדים מה ששנינו בגמרא (קידושין ל:): **"כך הקב"ה אמר להם לישראל, בני בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין"**. והנה ב"אורח לחיים" (פרשת בראשית) הביא בשם המגיד הקדוש הרבי ר' דוב בער ממעזריטש זי"ע, שהקשה הלא **"תבלין"** אינו מקלקל את התבשיל אלא נותן בו טעם לשבח, וכאן הרי תכלית עסק התורה היא להיות סם המות ליצר הרע ולא תבלין.

וביאר בדברי קדשו, כי באמת תכלית העבודה היא להפוך את היצר הרע לטוב, על ידי שיעבוד את השם יתברך גם בעיני עולם הזה בבחינת: **"בכל לבבך - בשני יצריך ביצר טוב וביצר הרע"**. וזהו שאומר הקב"ה לישראל: **"בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין"**, כי על ידי שהאדם עוסק בתורה לשמה הוא זוכה לתבל את היצר הרע ולהפוך אותו לטוב עכדה"ק.

ועתה בא וראה מה שמצינו חידוש גדול ב"נועם אלימלך" (פרשת משפטים ד"ה וכי יריבון), כי העוסק בתורה רק כדי לבטל את היצר הרע בבחינת: **"בראתי יצר הרע ובראתי לו תורה תבלין"**, הרי זה תורה שלא לשמה, כי עיקר העסק בתורה לשמה היא כדי להתדבק עם הקב"ה, וזהו ביאור המאמר (פסחים נ:): **"לעולם יעסוק בתורה ומצוות אף על פי שלא לשמה"**, כלומר אף שכוונתו רק להכניע את היצר הרע, **"שמתוך שלא לשמה בא לשמה"**, שיוכה אחר כך לעסוק בתורה כדי להתדבק בה' עכדה"ק.

והנה כבר נתבאר פירוש הפסוק: **"עשר תעשר את כל תבואת זרעך"**, כי סגולת מצות מעשר היא להפוך את היצר הרע לטוב, כדי שנוכל לעבוד את ה' עם שני היודין שהם היצר טוב והיצר הרע. נמצא לפי זה כי על ידי מצות מעשר, שוב לא יצטרך האדם לעסוק בתורה שלא לשמה כדי להפוך את היצר הרע לטוב, אלא יוכל לעסוק בתורה לשמה כדי להיות דבוק בה'.

וזהו פירוש הפסוק: **"עשר תעשר את כל תבואת זרעך"**, על ידי מצות מעשר תזכה להפוך את היצר הרע לטוב, ולעבוד את ה' עם שני יודין שהם היצר טוב והיצר הרע, **"למען תלמד ליראה את ה' אלקיך כל הימים"**, כדי שתלמד תורה לשמה להיות דבוק בה' ליראה אותו כל הימים, ולא תצטרך ללמוד כדי להפוך היצר הרע לטוב, כי כבר נהפך על ידי מצות מעשר.

הנה כי כן זהו ביאור המדרש, כי ישראל מתחטאין לפני המקום: **"בזכות מעשרות"**, כלומר שמטהרים עצמם מהיצר הרע בזכות מצות מעשר שמהפך את היצר הרע לטוב, ומביא ראיה על כך: **"דכתיב ושמחת בכל הטוב אשר נתן לך ה' אלקיך, ואין טוב אלא תורה"**, כלומר הקב"ה מבקש מאתנו שנשמח עם התורה שנקראת **"טוב"**, על ידי שנעסוק בה לשמה אשר אז היא כולה טוב בלי שום תערובות רע.

אך שמא יאמר האדם, איך אפשר לשמוח בעסק התורה לשמה, הלא מכיון שיצר לב האדם רע מנעוריו, הרי צריך ללמוד תורה שהיא תבלין, כדי להפוך את היצר הרע לטוב, אשר לימוד כזה הוא תורה שלא לשמה, **"לפיכך משה מזהיר את ישראל עשר תעשר"**, פירוש על ידי מצות מעשר תזכה להפוך את היצר הרע לטוב ולעבוד את ה' בשני יודין, ושוב לא תצטרך לעסוק בתורה שלא לשמה, אלא תוכל לעסוק בתורה לשמה כדי להתדבק בה'.